

di inteligenco, da se bo zanimala za to važno vprašanje. Ustanovitev tega društva moramo najtopleje pozdravljati, posebej pa še, ker se je s tem delno razglazirala ena točka iz naših resolucij, ki jih je sprejela letošnja pokrajinska skupščina v Krškem. Želimo le, da bi se čimprej ustanovilo enako društvo tudi v Mariboru, da s tem pokažemo pot okrajnim učiteljskim društvom na sedežih učiteljskih po vsej državi.

— Vpis v prvi letnik učiteljskega. U »Službenim Novinam« od 22. jula t. g. br. 165 objavljeni su upisi učenika-ca za iduću šk. god. u 1. razr. učiteljskih škola, i to: u mušku učitelj. školu u Jagodini 40 učenika, rok prijave 1. septembra; u žensku učitelj. školu u Kragujevcu 80 učenika, rok 6. septembra i mešov. učiteljsku školu u Skoplju, 30 učenika in 30 učenica, rok 10. i 11. septembra. — N. P.

—uč V ljubljansko drž. žensko učiteljsko sprejete gojenke. Ker ne more ravnateljstvo na vse strani pismeno obavješćati, ustrežemo gotovo roditeljem po deželi, ako priobćimo imenik gojenki, ki so sprejete v 1. letnik. Sprejete so: Amon Viktorija, Bezeljak Vida, Brenk Marija, Bučar Nikolaja, Erker Berta, Gale Ana, Golob Frančiška, Iskra Marija, Janežič Vera, Jenko Mihaela, Jordan Danica, Kalan Vera, Kocjan Angela, Koderman Milena, Krušič Hilda, Levičar Marija, Matzele Marija, Merhar Marija, Merhar Srečka, Mlakar Nada, Muc Božana, Pavletič Irena, Pizzulin Ana, Pott Ana, Potokar Rafaela, Punčuh Julija, Rihar Rozalija, Rožman Frančiška, Seljak Leopoldina, Stenovec Marija, Svetina Fran., Šegula Iv., Šetinc Dan., Švigelj Marija, Tavčar Vlasta, Torelli Ana, Traven Ivana, Volavšek Deva, Uršič Marija in Zupančič Natalija. — Odklonjene učenke dobe svoje dokumente pri šolskem slugi.

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

—r Grehi in izdajstvo nad jugoslovenskim nacionalizmom. Medtem ko se naši neodrešeni bratje v Italiji bore za svoje nacionalne pravice in Nemci v Austriji ne daju Slovenem niti ene slovenske šole, daje naša vlada Nemcem pri nas sledeće koncesije, ki jih Nemci zahtevaju: 1. Cerkveno-šolsko avtonomiju, glasom katere lahko ustanavljaju konfesionalne ljudske in srednje šole pod upravo posebnega cerkvenega sveta. Te šole naj vzdružuje država. 2. Nemci zahtevaju nemško obćinsku upravu in uradni jezik, kjer so u većini; 3. nemški jezik na sudićih; 4. upoštovanje Nemcev pri razdelitvi zemlje; 5. podpiranje nemških gospodarskih podjetij; 6. načelniško mesto u prosvetnem ali versk. ministarstvu; 7. službovanje nemških rekrutov u kulturnih krajićh države. — O tem pišeu srbski listi sledeće: Veći deo ovih zahteva ušao je u sporazum između vlade i Nemaca. Glavni odbor nemačke stranke odobrio je dosadašnji rad svoje stranke i ovlastio klub da pomaže vladu dotle dok ta vlada daje garancije da će izilaziti na susret zahtevima nemačke stranke. — Glavni odbor stranke je sprejel u Zemunu sledeće re-

soluciju: »Glavni odbor nemačke stranke odaje poslanićkom klubu, a osobito njegov predsedniku dr. Kraftu svoje priznanje i hvalu za držanje u poslednje vreme i izražava im potpuno poverenje. Glavni odbor prima sa zadovoljstvom na znanje da je nova vlada voljna da primeni načela pravde i ravnopravnosti u punoj meri i prema nacionalnim manjinama i nada se da poslanićki klub neće propustiti da radi na ispunjenju minimalnih zahteva stranaćkog programa. Glavni odbor pozdravlja nastojanja poslanićkog kluba da stvori dobre i pouzdane odnose sa svima strankama u državi, kako bi se na taj način doprinelo stvaranju preduslova za prijateljsko sporazumevanje i zbliženje svih naroda naše države i za konaćno konsolidovanje zajednićke namotadžbine.« — Zalostna nam majka, da pride do takih koncesij.

—r Skandalozne razmere pri ustmenih izpitih slov. učiteljsćnikov u Tolminu. »Novice« pišeu, da so morali svi oni dijak i dijakinje, ki konćaju letos učiteljsćke k ustmenim izpitom u Videm (Udine). Poroćilom o ravnanju dotićne izpraševalne komisije z našimi dijak i Vidmu skoro ne moremo verjeti. Predvsem velja Tolminsko učiteljsćke za slovensko. V resnici so se tudi nekateri predmeti, kakor: prirodopis, fizika, računstvo in dr. poućevali u slovensćini. Samoobsebi umevno tedaj — kdor ima kolićjak soli u glavi bo to razumel — da ne more dijak biti izprašan iz teh predmetov u drugem jeziku, kakor u tistem, u katerem se jih je ućil, ker mu u drugem jeziku manjkaju tehnićki izrazi. Videmski profesorji pri izpraševalni komisiji bi kot pedagogi morali to vedeti! Toda kaj še! Komisija je bila sestavljena u italijanskih profesorjev. Vsi predmeti so se izpraševali izključno u italijansćini. Tu pa tam bi moral nastopati kot tolmać nek g. Paušić, profesor videmske realke. Ta je bil edini, ki bi lahko kaj pomagao našim dijakom, edini ki bi jim moral biti u tem mućnem položaju u tolažbu in pogum, a se je obnašao tako, da se je naših dijakov upravlićeno polastil obup! Celo ravnatelj tolminske učiteljsćke, g. Calvi, je obsojao te krićće razmere! Se razume, saj ni to njemu in zavodu u nikako ćast! Izid te res ćudne skušnje bodo maturanti izvedeli komaj ćez en mesec. Vkljuć temu pa mora vsak, ki reflektira na učiteljsko mesto, predložiti prošnju do 31. jula! Kakšno sprićevalo pa naj prosilec predloži?! Ko smo slišali o teh skandaloznih razmerah, smo le obćalovali, da se niso naši dijaki dvignili in oćšli. Upamo kljuć temu, da bo ta slavna skušnja razveljavljena ter da bo g. ravnatelj Calvi in ves učiteljski zbor tolminske učiteljsćke, ki je pri tem tudi prizadet, zahteval, da se dijaki podvrću drugi, za to sposobni slovenski komisiji!

»Mi ne maramo onih, ki pristopijo u našu organizaciju zavolju tega, da bi dobili kako boljiše mesto, pa tudi tistih ne, ki izstopijo iz organizacije, će mesta ne dobe.« *»Principiis obsta«* — načela naj veljaju. Iz govora pov. Luke Jelenca na IV. pokr. skup. u Krškem, 8. jul. 1924.

Splošne vesti.

— Detaljni program Glavne Skupštine Udruženja Jugoslovenskog Ućiteljstva u Dubrovniku 24., 25. i 26. avgusta 1924. godine. Svaki posetilac ućiteljske skupštine, koji je svoj dolazak prijavio, dobija pri dolasku u Gruć svoju legitimaciju sa naznakom stana i svim drugim obavješćenijima. U dane 22., 23. i 24. avgusta na željeznićkoj stanici u Gruću postojaće kancelarija Odbora za doćek kojoj se imaju prijaviti svi posetioci. Raspored za 24., 25. i 26. avgust, 24. avg. (nedelja): 1. Sednica Glavnog Odbora UJU u 8 ćasova prepodne u dvorani Kazališta. Dnevni red: 1. Izveštaj Izvršnog Odbora; 2. Predlozi namenjeni Skupštini; 3. Sporazum o radu konferencije delegata Glavne Skupštine. II. Konferencija Glavnog Odbora i delegata ućiteljskih društava u 5 ćasova po podne u dvorani Kazališta. Dnevni red: 1. Otvaranje konferencije i prijem i overavanje punomoćija u smislu ćl. 15. i 17. Poslovnika; 2. Podela na sekcije, koje će uzeti u pretres teme koje su stavljene na dnevni red Skupštine; 3. Sporazum o najvažnijim ućiteljskim zahtevima koje treba uneti u rezoluciju Skupštine. — Istoga ovog dana u 10½ ćas., prepodne posle sednice Glavnog Odbora, skup svoju ućesnika Skupštine na Pilama (Brsalje) pred gradskim vratima, a odatle polazak glavnog gradskom ulicom, pozdravi i govori uz polaganje venaca na Gundulićev spomenik i spomen ploću poginulih za oslobođenje. Posle ovoga biće razgledanja grada i bliće okolice, odnosno izleti parobrodima u okolicu Dubrovnika. U 8½ ćasova uveće drugarsko večer na Brsaljama. 25. avgusta (ponedeljnik): III. Četvrtta Glavna Skupština UJU u 8 ćasova prepodne u dvorani Kazališta. Dnevni red: 1. Otvaranje Skupštine; 2. Izbor potrebnih odbora i sekretara; 3. Izveštaj o radu Glavnog i Nadzornog Odbora i davanje razrešnice Upravi za rad i račune u prošloj godini; 4. Proraćun (budžet) Udruženja za 1924.—5. godinu; 5. Osnovna načela za novi nastavni plan i program osnovnih škola naše Kraljevine s obzirom na detaljni program iz narodne istorije Srba, Hrvata i Slovenaca, — referent g. Jovan Milojević, ućitelj iz Zagreba; 6. Religiska nastava u osnovnoj školi, — referent g. Josip Škavić, profesor Ućiteljske škole iz Zagreba. — I ovoga dana, za sve koji žele, biće mogućnosti za izlete u okolinu Dubrovnika, a pored toga i pregled izložbe narodnih vezova. 26. avgusta (utorak): 7. Nadzor i nadzornici u osnovnim školama, — referent g. Ljudevit Pottoćnik, upravitelj u Štoru u Sloveniji; 8. Izbor 2 zamenika Glavnog Odbora za Beograd; 9. Pitanja i predlozi. — Izleti u Kotor i Bok u biće objavljeni na dan ranije u samom Dubrovniku. — Napomene: 1. Kao što je već pomenuto, u Dubrovniku je obrazovan Odbor za doćek posetilaca ućiteljske skupštine. Odborska kancelarija se nalazi u ulici Pucićevoj br. 373. Srpska Škola na prvom spratu. Ona radi trajno u sve dane skupštine. Svi posetioci, koji stignu u Dubrovnik pre 22. avgusta, neka se obrate odborskoj kancelariji, gde će doći uput i sva obavješćenja. U dane 22., 23. i 24. avgusta odborska će kancelarija, kao što je kazano, raditi na željeznićkoj stanici u Gruću. 2. Na kolodvoru (stanici) biće na vidnom mestu tablica svakog poverenistva, pa će se pose-

tioci prvo tu obratiti i tu će doći svaki svoju legitimaciju sa naznakom stana i svega ostalog. Po tom će se posetioci sabrati u grupe prema oznakama prenoćista. 3. Svaki posetilac dobiće po jednu znaćku, a isto tako i svi ćlanovi Odbora za doćek imaće znaćkove na levoj ruci: centralni odbor jugoslovenske boje, odsek za stanove plave boje, odsek za ishranu bele boje i odsek za red crvene boje. 4. Pošto je Ministarstvo Vojno odgovorilo, da ne može staviti na raspoloženje 1000 kom. ćebadi, preporučuje se ućesnicima da sobom ponesu po jedno ćebe i jastuk.

— Glavna skupščina u Dubrovniku. V nastopnem navajamo sledeće podatke: 1. Izkaz udeleženecv smo zakljućili in ga odposlali pripravljajćnemu odboru u Dubrovnik.

2. Kakor je razvidno iz prijav, potuje na skupščinu velika većina udeleženecv ćez Sušak po morju. Dobro bi bilo, ako se malo porazdelimo (deloma ćez Sušak in ćez Brod-Sarajevo), kajti opozarjamo že sedaj, da na parniku ne bo dovoljnoga števila kabin za prenoćišće na razpolago. Doslej se je prijavilo okoli 140 oseb. Pripominjamo, da je dovoljena četrtinska voznina u vsako smer, po kopnem in po morju, tako za potovanje tja kakor za povratek.

3. Za potovanje iz Ljubljane-Karlovca bomo skušali oskrbeti posebne vagonce. Za nadaljnji pot in za povratek, ki je poljuben, ne moremo glede posebnih vagonov ničesar storiti. Tudi ne kaže u tem oziru imeti nobenih separatistićnih želja, saj je celo poućno ter interesantno voziti se porazdeljeno na razne vozove, kjer se lahko proućava miljć in obićaje naroda.

4. Vodstvo organizacije in vsi udeleženeci, ki potujejo z njim, se odpelejo iz Ljubljane u četrtrek 21. t. m. ob 6. uri zjutraj. Prihod u Karlovac 11.53. Odhod iz Karlovca 12.33. Prihod na Sušak 19.12.

Vse one, ki potujejo iz Ljubljane, opozarjamo, da si kupijo vozni listek že dan poprej, da ne bo zjutraj prevelikega navala pri blagajni. Olajšajo tudi delo sebi in blagajni, ako kupijo 4 skupno eno celo vozovnico, ozir. 2 eno polovićno. Zunanje ćlane opozarjamo, da imajo pravico četrtinske voznine že od svoje odhodne postaje, in sicer od 20. avgusta nadalje.

Predsedniki okrajnih društev, ki še niso zahtevali pri poverjenistvu uverenje za četrtinsko voznino, naj storće to takoj. Poverjenistvo jih dostavi tudi posameznikom, ako pošlijo frankirano kuverto z naslovom.

5. Obrnili smo se na Jadransko plovitbo na Sušak radi pomorske vožnje, odkoder smo dobili obvestilo, da odplove parnik s Sušaka u četrtrek 21. t. m. ob 8. uri zvećer. Parnik dospe u petek zjutraj ob 6. uri u Šibenik kjer stoji 1 uro, ob 13. uri dospemo u Split, kjer stoji parnik do 18. ure, dovolj ćasa, da si vsaj površno ogledamo mesto. Tozadevno smo se obrnili na poverjenistvo Split. U soboto zjutraj ob šestih smo u Gruću, luki Dubrovnika.

6. Na povratku iz Gruća ćez Mostar-Sarajevo-Brod bo željeznićka proga gotovo već ali manj razbremenjena, ker se bodo udeleženeci vraćali z raznimi vlakli. Priporoćamo obisk Mostara, Sarajeva

povo selo) in Hreljinu u hrvatskem Primorju. U septembru 1. 1908. je bil premešćen u Zagreb na osnovno šolo na Pantovćaku. S tem imenovanjem se mu je nudila prilika za pedagoško-književno delovanje, kakor tudi za delovanje u ućiteljski organizaciji. Meseca novembra 1912 je bil imenovan za vadnićkega ućitelja na hrv. mošćkem ućiteljsću u Zagrebu. U vojni dobi je moral tudi on pod orožje, po povratku je bil pridelić kr. deželni vlad. oddelku za prosveto in vere, kot poroćevalec za osnovno-šolsko upravu. Pravo mesto z ozirom na njegovo delovanje je dobić, ko je bil imenovan za glavnega ućitelja na kr. ućiteljsću u Zagrebu in to za pedagogiko in metodiko. Meseca maja 1922 je dobić naslov profesorja.

Škavićevo pedagoško-književno delovanje zaćenja 1. 1902., ko je zaćel pisati u »Napredak«, a ko je stopil o priliki svojega prihoda 1. 1908. u Zagreb, ni samo vršil vseh tehnićnih poslov te naućne-pedagoške smotre, nego je pisao tudi razne pedagoške in metodićne ćlanke. Od 1. 1919. je s sodelovanjem sorednikov odgovorni urednik smotre, u kateri tudi nadalje priobćuje svoje pedagoške in metodićne ćlanke. Pisao je tudi za list »Hrvatski ućiteljski dom«, ki je izhajao kot priloga »Napredku«. U tem listu je poroćao o delovanju »Hrvatskega pedagoško-književnega zbora«, ki mu je od 1. 1909. tajnik in o delovanju »Saveza hrv. ućiteljskih društev«, ki mu je bil istotako tajnik. Na glavnih skupščinah in sestankih »Hrv. pedagoško-književnega zbora«

je imel već predavanj. Tudi je bil urednik »Smilja«. »Hrvatski pedagoško-književni zbor« ga je imenoval 1. 1906. za dopisnega in 1. 1908. za pravega ćlana.

Od 1. 1910. je bil tajnik, a od 1. 1919. do 1921. podpredsednik »Saveza hrv. ućiteljskih društava«. 1. 1922. je pristao na osnovanje »Udruženja Jugoslovenskog Ućiteljstva« in je postal poverjenik poverjenistva tega udruženja u Zagrebu.

Poznavajoć njegovo jako voljo in veliko strokovno sposobnost, se moremo po pravici naćejati, da bo i nadalje delao za napredek »Zbora« in ućiteljstva.

(Po hrv. pedagog.-književnem zborniku.)

Jubilarnu g. poverjeniku J. Škaviću iskreno ćestitamo k 25letnici in mu želimo ućakati zlatoga jubileja javnega dela u sedanjem njegovem pravcu — ki naj bo združen s popolno zmago njegove idejne smeri!

Dubrovnik i Dubrovćani.

Bjegunci iz razorenoga Epidavra (sada Cavtata) i Salone (sada Solina kod Splita) u 7. vijeku potražiše sebi ućoćista na ostrvima i hridinama na podnožju brda Suda.

More im bje polje, dubrava šuma, gole luti — temelji, suho građene zidine — zaštita.

Tu im se približi Slavenski elemenat, s kojim se udruže i utvrde svoj »grad« još jaćim zidinama i umnožiše zgradama i kulama, te to svoje ognjište

prozvaše »Ragusa« a slovenski Dubrovnik. Po ondašnjim tipovima slobodnih romanskih gradova uredi se i on kao slobodan grad, a od susjeda malo po malo steće zemalja i naselja, te sve to zaokruži u jedan slobodan teritorij — republiku sv. Vlahu.

Sv. Vlaho biskup i mućenik, ćije moći (relikvije) Dubrovćani donesoše sa Istoka, ćuvaju se u bogatom moćniku. On bje sredovječnom obićaju odabran za zaštitnika republike, njegov lik bi stavljen na zastavu i novac, a kip na zgrade i bedeme. Do skrajnih granica teritorija negdašnje republike ime sv. Vlahu budi ponos, vjeru, pouzdanje i spomen na cvat zavićaja.

Ljubav Dubrovćana prema rođenoj grudi i slobodi dokumentovana je velikim žrtvama prenesenih od njegovih sinova. Kad je trešnja (potres) god. 1667. sa zemljom sraznila Dubrovnik i poljuljala ga u njegovim temeljima, ništa nije ostalo osim zidina i dvije tri zgrade. Radi pustoši, garišta, gomila, novoga straha, bilo je potpuno naravno, da se napuste ruševine i odseli na drugi položaj, gdje će se zabaviti udarac sudbine, biti u manjemu strahu od neprijatelja, te otpoćeti novim Dubrovnikom, ali rođena gruda, pomisao na slobodu, na uspomenu svojih preda, dala je ostacima — ne poginulim u ruševinama — toliko snage, da su i dalje oćuvali slobodu, obnovili grad i produljili život do Napoleonova doba.

Dolaskom Napoleona gasi se tisućljetna sloboda. Sinovi Dubrovnika povla-

će se u stranu — postaju apatićni. Ćim pak austrijski orao sjede na njihov teritorij, svoje naće položiće u grob.

Narodnim oslobođenjem i uskrnućem sadanje nove države povrać Dubrovniku slobodu širokih granica, ostvarila se je želja njegovih pjesnika Gundulića i drugova, oživotvorila se je nacionalna ideja njegovih Velikana, koji su u svome Slovinstvu udarili nacići sadanje granice.

Eto drugih leta Dubrovnik je bio u zaboravi; Zagreb ga iz sna probudi, slobodni Beograd oćari, a plavi Jadran otvori širok horizont. U zagrljaju tih triju komponenta rezultanta je bila, da je Dubrovnik jednako volio sva plemena, sva imena; za to bilo koji podvig za slobodu Slovenstva našao je odjek u Dubrovniku.

Sticajem prilika — u dugogodišnjem životu — Dubrovćani su u našoj nacići posebno izrađeni tip, koji se odlikuje pitomom Hercegovaćkom ćudi. Izrađivao ga je — preko pomorstva — hrvatski elemenat, preko trgovine i blićeg doticaja — srpski elemenat, preko literature — romanski, preko revnovanja — vjerski, preko »skladnosti« — uzgojni elemenat, a preko patriotizma — zaljubljo je gospodar slugu, sluga gospodara, zbog toga su jednaki i građanin i seljak, i bogat i siromah, koji u svome miru i tićini nalaze najveće radosti.

Ta familijarna crta prirodna je samo Dubrovniku i Dubrovćanima, te je i »fakić« »skladan«.

M. Kusiljanović.
(Po »Nar. Prosv.«)

(Iližde, vrelo Bosne!). Udeleženci naj se pripravijo na pot ne samo s telesno, temveč tudi z duševno hrano. Čitajte: Bosna in Hercegovina, izšlo meada v Mohorjevi družbi; Melik: Zemljepis in zgodovina!

7. Kdor izmed prijavljenih se je premislil in ne pojde na skupščino, naj nam to naznani, da ga pri pripravljalnem odboru odjavimo. Stvar je važna, ker že itak primanjkuje razpoložljivih prenočišč.

8. Iz centrale priporočajo, da si udeleženci, ki bodo imeli skupna prenočišča, vzamejo s seboj kako rjuho, blazino.

9. Ravnatelj višje pučke šole g. Angjelko Tomerlin v Djakovu vabi Slovence, da si na povratku ogledajo Djakovo in njega znamenitosti (Strossmajerjeva katedrala!). Ker to ni predaleč od Broda, se utegne ta ali oni poslužiti te ugodne prilike!

UJU poverjeništvu Ljubljana.

— **Razpored učiteljstva.** Te dni so prinesli listi vest, da se ima ustaviti vsako nameščenje učiteljstva, dokler se ne izvrši razpored po členu 37., a ni bilo rečeno, katerega zakona. Mnogi so že menili, da dobe zvišano stanarino, ki jo predpisuje člen 37. čim zakona. Mišljen je pa tu člen 37. srbskega zakona o narodnim školama, ki se glasi: »Stečajem nepopolnena mesta in prazna mesta, ki se izpraznijo v teku šolskega leta, popolnjuje začasno minister prosvete z novim učiteljstvom. Začasni učitelji se lahko premeste le za kazen ali kadar se odda dotično mesto stalno na podlagi razpisa.« — Dodatno k temu so listi prinesli vest, da se pri novem učiteljskem razporedu upoštevajo v prvi vrsti prošnje onih učiteljev, ki so ostali brez službenega mesta zaradi tega, ker so njihova mesta bila po natečaju zasedena, potem onih absolviranih učiteljskihnikov, ki imajo pravico do imenovanja ter končno po možnosti vseh ostalih kandidatov. Prošnje naj se predložijo glavnemu arhivu ministrstva prosvete. — Najbrže se nanaša ta odlok le na Srbijo, ker je povzet iz srbskih listov. Če se nanaša tudi na Slovenijo, pa to znači, da je sedanjí režim uvedel še večji centralizem nego je bil dosedaj, ko je ministrstvo prosvete začasna imenovanja stavilo izven svoje kompetence. Do nadaljnjega je novi minister prosvete izdal prosvetnemu oddelku v Ljubljani prepoved vsakega nameščenja in premeščenja.

— **Ostavka.** Inspektor prof. Rajić iz Celja je podal ostavko na inspektorsko mesto v ministrstvu prosvete in je na njegovo mesto imenovan prof. Ovse-nik iz Ljubljane.

— **Tečaj za socijalno naobrazbo učiteljc.** ki ga je priredilo Društvo slovenskih učiteljc v dne 4. do 10. avgusta v Ljubljani, je uspel vsestransko sijajno. Vseskozi stvarna vsebina, ki so jo podali predavatelja oziroma predavatelj, je bila tako ugodno izbrana, da je našla pri vseh udeleženkah globok odmev. Prav posebno so se ogrele za ideje, ki jih je podala gđ. Štebijeve. Poleg tega pa so bile s poseti raznih prekorskih zavodov poučene o potrebah našega naroda za njegovo procvit in napredek ter odstranitvi ovir k temu. Vse je prevzela želja, naj se tak in slični tečaji prirejajo vsake počitnice. Zahvala gre v prvi vrsti g. predsednici Društva slovenskih učiteljc g. Viti Zupančičevi, ki je to misel sprožila, dalje ravnateljstvu akademskega kolegija, ker je dalo na razpolago prostore za predavanja ter prenočišča zunanjim udeleženkam in pa Zvezi kulturnih društev, da je poslala svoje izborne predavatelje.

— **Razmeščaj učitelja po osnovnim školama u Srbiji.** Ministrstvo Prosvete donelo je rešenje, da se učitelji i učiteljice, koji nisu utvrđeni stečajem, postavljaju samo po osnovnim školama u Južnoj Srbiji, pošto u Severnoj Srbiji sve osnovne škole imaju dovoljan broj učitelja i učiteljica. Postavljanje učitelja i učiteljica po osnovnim školama u Severnoj Srbiji neće se vršiti stoga, što se predviđa redukcija većeg broja školskih odeljenja.

Akontacije so došle za sledeče učitelje in učiteljice: Matko Kante, Matija Hiti, Fran Ravter, Hinko Paternost, Anton Porekar, Martin in Peter Repič, Gustav Vodušek, Josip Zajec, Janko Jeglič, Ivan Pipan, Jos. Lasbaher, Roza Kosi-Korbar, Anton Likozar, Fran Jeglič, Fr. Zidar — prof., Klotilda Golf, Fr. Gaberšek — v. š. n., Jos. Fistravec — prof., Ivan Kit, Fr. Ratej, Ivan Košan — prof., Ivan Bele, Bož. Valenta, Jak. Dimnik, Iv. Kiferle, Ferd. Kalinger, Mih. Bregant, Ant. Petriček, Jos. Drnjač, Fr. Trost, Jos. Cepuder, Iv. Povh, Iv. Kern, Leop. Punčuh. Akontacija prejmejo imenovani v par dneh.

— **Beda upokojecev s polnimi leti.** Umirovljen sem bil po 41 službenih letih 11. marca t. l., razrešen aktivne službe 31. marca t. l. in že 1. aprila t. l. mi je bila ustavljena aktivna plača. Od tega časa nisem pa še prejel ne pokojnine, niti ne akontacije, akoravno sem takoj za oboje prosil in prošnjo popolnoma pravilno opremil. Naravno se nahajam pri takih razmerah v obupnem položaju in s strahom gledam v bodočnost. Ali absolutno ni mogoče pokojninskih zadev hitreje rešiti? (Znano je, da se nahajajo v sličnem položaju tudi drugi v pokoj stopivši državni uslužbenci.) Z obvestilom prosvetnega oddelka, da sem bil uradno upokojen, sem prejel tudi rešenje ministrstva prosvete, v katerem je natančno navedeno, da sem uvrščen v 1. grupo II. kategorije ter koliko znašajo dohodki dotične stopnje. Zato pač odpade vsako nadaljnje izračunavanje in pokojnina se lahko v najkrajšem času nakaže. Nepotrebno se mi tudi zdi, da morajo učitelji, ki imajo polna službena leta in so bili uradno upokojeni, za nakazilo pokojnine prositi. Oblast je pač na podlagi dokumentov, ki jih ima na razpolago, take učitelje upokojila in naj jim tudi nakaže pokojnino z istim odlokom, s katerim se je izvršila upokojitev po členu 152. uradniškega zakona. S sedanjim postopanjem se stvar le zavleče in upokojenec po nepotrebnem trpi. Stanje v pokoj stopivših državnih uslužbencev je sedaj žalostno. Človek se ustraši besed »upokojen si«, ker ti dve besedi značita: Zdej se prične Tvoj križev pot. Toda kakor se je že marsikaj v naši domovini na bolje obrnilo, mora se tudi v tej zadevi. Tako se bo krog nezadovoljencev zmanjšal in točna uprava bo najboljše priporočilo, da vzljubi narod državo ter izginejo njeni nasprotniki s površja.

— **V ministrstvu prosvete v Beogradu** je nastopil pretečen teden svoje mesto g. Pavel Flerč. Članstvo opozarjamo naj se obrača nanj le potom organizacije, ker se da marsikatera zadeva tu rešiti, da se ga po nepotrebnem ne obremenjuje in da se tu opremijo urgence s potrebnimi podatki, brez katerih je težko zasledovati akt.

— **Iz Kamnika.** — **Gospod Matko Kante,** okrajni šolski nadzornik kamniškega okraja je imel ob vstopu v zasluženi pokoj dve odhodnici. Prvo mu je priredilo ob priliki zbora šolskih upraviteljev dne 11. junija t. l. učiteljsko obojih strank, drugo pa dne 31. julija t. l. kamniško uradništvo. Govorniki, ki so bili sreski poglavar dr. Ogrin, predsednik okr. učit. društva Tomo Petrovec, preds. »Sl. Zv.« Iglič in nadučitelj Toman, so natančno očrtali njegovo dolgoletno in vzorno nadzorniško službovanje. — Bil je izvršten in priznan šolnik ter je dovršil svojo težko nalogo izborna. Vse svoje službovanje je posvetil mladini, narodu in državi ter si pridobil s tem nevenljivih zaslug. Učiteljsstvu je bil strog, a nepristranski nadzornik, velik prijatelj, ljubezniv in odkritosrčen tovariš. Zato ga bo težko pogrešalo. Učiteljsstvo, ki ga bo ohranilo v trajnem spominu, mu želi dolgoletno veselo in zadovoljno življenje. — Gospod nadzornik se je ves ginjen zahvalil učiteljsstvu za laiskave besede in omenil, da mu je bila pri sreču vedno dobra šola, narod in lepa naša domovina, kateri hoče tudi v bodoče posvečati svoje skromne moči. Posebno pa ga veseli, da ga bo ohranilo učiteljsstvo v lepem spominu.

— **Legitimacije za rezervne oficirje.** Komanda ljubljanskega vojnega okraja razglašja: Po nalogu g. ministra vojne in mornarice A. Dj. Br. 23.365 od 15. septembra 1924, mora imeti vsak rezervni oficir legitimacijo s sliko, izdano od pristojnega vojnega okraja. V sled tega se pozivljajo vsi gg. rezervni oficirji, da se osebno zgledajo pri tukajšnjem vojnem okragu, da dobijo tozadevne legitimacije, ki se bodo izdajale vsak dan, izveniš sobote, nedelje in praznike, od 16. do 18. ure. Ob tej priliki naj vsak g. rezervni oficir prinese s seboj svojo sliko in vse dokumente (vojaške in civilne).

— **Tovariši maturanti iz leta 1904.** Dvajsetletnico mature obhajamo nepreklicno v soboto 16. t. m. Sestanek ob 12. uri na verandi restavracije »Zvezda« pri skupnem obedu. Prividite vsi in točno. — Fegic.

— **Maturantom moškega učiteljskega iz leta 1914.** Na željo tovarišev, ki so sedaj v Ljubljani, sklicujem sestanek zadnjih ostankov našega letnika na dan 18. avgusta ob 10. uri dopoldne. Zbirališče na vrtu »Zvezde«. Nadaljnja »ekskurzija« po osebnem dogovoru. Posebne želje na moj naslov: Pirc, Na mivki 9. — Tov. pozdrav!

— **† Filip Hauptman.** Dne 2. avgusta t. l. je izdihnil svojo blago dušo po težki in zavratni bolezní upokojeni nadučitelj g. Filip Hauptman v Svečini. 29 dolgih let, skoraj eno dobo človeškega življenja, je odgojeval in izobraževal mladi rod v pravem duhu za življenje pod skrajno težavnimi političnimi in socialnimi razmerami, na skrajni severni meji naše očetnjave, v Svečini. Bil je svoječasno izpostavljen najgršim klevetam in nakanam narodnih protivnikov, ki jim je bilo renegatstvo največja človeška dika. Obilo zaslug za šolo, narodno prosveto in dobrobit svojih sovaščanov si je stekel pokojnik. Ob vstopu v pokoj mu je izrekel svoječasni višji šolski svet pohvalno priznanje. Svojem je bil ljubezniv in skrben oče, svoji ženi pa najkrepkejša opora in srčen življenjski drug. Krepak, zdrav, dovipen, optimističen, pogled obrnjen v solnce, korakajoč neomajno svetlobi, luči nasproti, se predstavlja našim razbolelim očem. O njem pač veljajo pesnikove besede: »Visoko čislam učenjaka, ki nam preganja teme zmot, še bolj pa čislam poštenjaka, ki ve in hodi pravo pot!« Zato smo prepričani, da živi njegov duh v spoju vsevesoljne ljubezni, v naših dušah pa bo živel prijatelj Filip do konca naših dni!

Albin Spreitz.

— **Podpora za zidanje osnovnih šol v Dalmaciji.** Odobrena je pomoč dalmatinskim opštinama za zidanje novih osnovnih škola u ukupnoj sumi od 590.000 dinara i to: Gornjoj Vučetici 10.000, Obrovcu 40.000, Kistanju 50.000, Vrliki 40.000, Mudu 50.000, Imotskoj 100.000, Skradinu 50.000, Tjeseu 15.000, Kninu 60.000, Skripu 10.000, Gornjem Humcu na Braču 15.000, Šibeniku 50.000 i Sinju 100.000 dinara.

— **Nova zgradba ministrstva prosvete.** »Politika« piše: U dvorištu Ministarstva Prosvete radi se od pre nekoliko dana na odkopavanju zemljišta koje je rezervirano za podizanje jedne šestospratne palate za potrebe ministarstva. Oskudica u prostorijama veća je u ovom ministarstvu nego i u jednom drugom. Za smeštaj nekoliko odeljenja ono je moralo uzeti pod kiriju dve zgrade koje gledaju na Balkansku ulicu. U ovogodišnjem budžetu predviđeno je četiri miliona dinara za podizanje zgrade Ministarstva Prosvete. Podizanje nove šestospratnice, koštaće samo tri miliona i sto hiljada dinara. Po to je izdata izrada licitacijom. Ako bi eventualno nastupio porast cena, suma predviđena u budžetu biće ipak dovoljna da obezbedi zidanje. Kad nova zgrada bude gotova, u nju će se preseliti sva odeljenja i kancelarije iz stare zgrade, kako bi se na ovoj dozidala još dva sprata. Tada će obadve zgrade Ministarstva Prosvete imati po devedeset osam soba koje su upotrebljive za kancelarije. Izmedju nove i stare zgrade koje će biti vezane jednim prostranim hodnikom, ostavljen je prostor od dvadeset kvadratnih metara za dvorište. Fasada nove zgrade gleda na projektovanu ulicu u Generalnom Planu Beograda, koja ima da veže Devojačku ulicu sa Balkansom, prolazeći izmedju Druge Ženske Gimnazije i Ministarstva Prosvete. Nova zgrada treba da bude gotova, po ugovoru izmedju ministarstva i licitanta, za dve stotine radnih dana.

— **Hladnokrvno dekretirana upokojitev 65-letnikov** dela onim, ki naj prepušče uradno stanovanje nasledniku, hude skrbi, ker je povsod vse zasedeno, pa če tudi ne, se zaradi prevelikih davkov branijo hišni gospodarji sprejemati nove stranke. Ker se šolska oblast ne briga za nadaljno usodo na ceste vrženih, si pomagamo sami ter obveščajmo drug drugega, če se v dotičnem službenem kraju nudi kak koticček, kamor bi se učiteljska dvojica brez otrok vsaj približno stanovsko primerno mogla naseliti. Kdor izmed cenjenih g. tovarišev ve za kako tako priliko, naj poroča vodstvu

deške osnovne šole Trbovlje-Vode, pošta Trbovlje I.

— **Gospodinske šole v Bosni.** V svrhu pospeševanja ljudske naobrazbe je ministrstvo prosvete sklenilo, da se početkom meseca septembra otvori v Bosni in Hercegovini večje število gospodinskih šol in analfabetičnih tečajev. V isto svrhu se ustanove prosvetni zavodi tudi v drugih pokrajinah Jugoslavije.

— **Ljudsko šolstvo v Dalmaciji.** Ministrstvo prosvete je nedavno odobrilo znaten kredit za gradnjo novih šolskih poslopjij v Dalmaciji.

— **Število članstva UJU narašča tudi na Hrvatskem.** Letos se je dvignilo članstvo UJU na Hrvatskem za 400, t. j. od 1571 na 1960 članov.

Učiteljski pravnik.

— **Š Meščanske šole, vrednost izpričeval za razvršitev po uradniškem zakonu.** Ministrstvo prosvete kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, oddelek za osnovno šolstvo. O. N. br. 28.230, 2. julija 1924 v Beogradu. V zvezi z odlokom O. N. br. 19.213, od 4. maja 1921 in na osnovi mnenja Glavnega prosvetnega sveta S. br. 177 od 11. marca tega leta je izvolil g. minister prosvete s svojim odlokom O. N. br. 11.896 od 2. julija tega leta odločiti: da je štirirazredna meščanska šola v zadevah uradniškega ranga enakovredna dovršeni štirirazredni srednji šoli — gimnaziji.

— **Ali pripadajo selitveni stroški učitelju, ki dobi službo na podlagi prošnje in razpisa?** Ministrstvo prosvete je z zadnjim odlokom na podlagi čl. 71, al. 3 uradniškega zakona odločilo, da ne pripadajo prosluči selitveni stroški, ker so premeščenj, »po svoji lastni prošnji«. Na povsem drugo stališče se je v enakem slučaju postavilo ministrstvo financ l. 1921, ki smatra prošnje za službena mesta na podlagi razpisa kot službeno državno potrebo in s tem utemeljuje, da pripadajo selitveni stroški prosluči, če prosi za službo na podlagi razpisa. In sicer se odlok min. financ glasi sledeče: Ministrstvo Financija, Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, Generalna direkcija drž. računovodstva, D. R. Br. 111.061, 14. avgusta 1921. god. u Beogradu. — Ministrstvu Prosvete — odeljenju za osnovnu nastavu. Povodom jednog konkretnog slučaja, to je Ministrstvo pismom svojim O. N. Br. 31.078 od 3. ov. mca. molilo Direkciju za objašnjenje: da li učitelji-ce narodnih šola, premešteni stečajem po čl. 35. zakona o narodnim školama, imaju pravo naknade putnih i selitbenih troškova na osnovu čl. 33. pod. b) Uredbe D. R. Br. 96.000/20 Direkciji je čast na to dati ovaj odgovor: Tačkom 33. pod b) Uredbe D. R. Br. 96.000/20 jasno je određeno da na naknadu selitbenih troškova iz državne kase državni službenici imaju pravo kad se premeštaju na osnovu konkursa (natečaja) službenih mesta. Stoji fakat, da se ita konkurs za popunjavanje upražnjenih učiteljskih mesta zainteresovana lica javljaju molbom, ali te molbe nemaju u svemu karakter onih molba, što se običnim prilikama, bez objavljenog konkursa, podnose, a o kojima je reč u tač. 34. pod b) pomenute Uredbe. Jer dok ove poslednje potiču jedino ušted potrebe i želje dotičnog lica, dotle kod premeštaja na osnovu konkursa bitnu ulogu igra i državna, službena potreba da se odnosno upražnjeno mesto popuni. Prema tome učitelji-ce, premešteni na osnovu konkursa, imaju nesumnjivo pravo na naknadu putnih i selitbenih troškova. — Po naredbi Min. Financija: Načelnik, Mil. L. Vasović, s. r. — Dasi je videti čl. 71 uradniškega zakona na prvi hip popolnoma jasen, obstoja le dvom, če so mišljene v čl. 71 al. 3 prošnje z ozirom na razpis. — Kakor smo prejeli informacije tudi na prosvetnem področju za Srbijo, Vojvodino in

V novi obleki

namreč v rjavo-modro-beli etiketi je sedaj v prometu davno preizkušeni in priljubljeni »Pravi« **FRANCKOV**; kavni pridelatek v zabojčkah. — V varstvo proti ponaredbam se na tej novi etiketi posebno iztičejo glavna obeležja, namreč ime »Franck« in »kavni mlinček«. — »Pravi« **FRANCK**; z mlinčkom je kavi tako potreben, kakor začimba juhl. —